

Sledovi železnodobne poselitve v Rabelčji vasi na Ptuju

Janez DULAR, Marjana TOMANIČ JEVREMOV

Izvleček

V poročilu so predstavljene ostaline iz starejše železne dobe, ki so bile odkrite ob gradnji novega stanovanjskega naselja južno od Rabelčje vasi na Ptuju. Gre za naselje iz starejše železne dobe, ki se je širilo po ploskem grebenu, omejenem z manjšima potokoma. Ker je bil prostor močno pozidan tudi v rimskem času, je bila ohranjenost prazgodovinskih objektov slaba. Dokumentirati smo uspeli le posamezne obrise lukenj za stojke, ki pa se jih razen v dveh primerih ni dalo povezati v zaključene tlorise.

Ključne besede: Slovenija, Štajerska, nižinsko naselje, starejša železna doba

Abstract

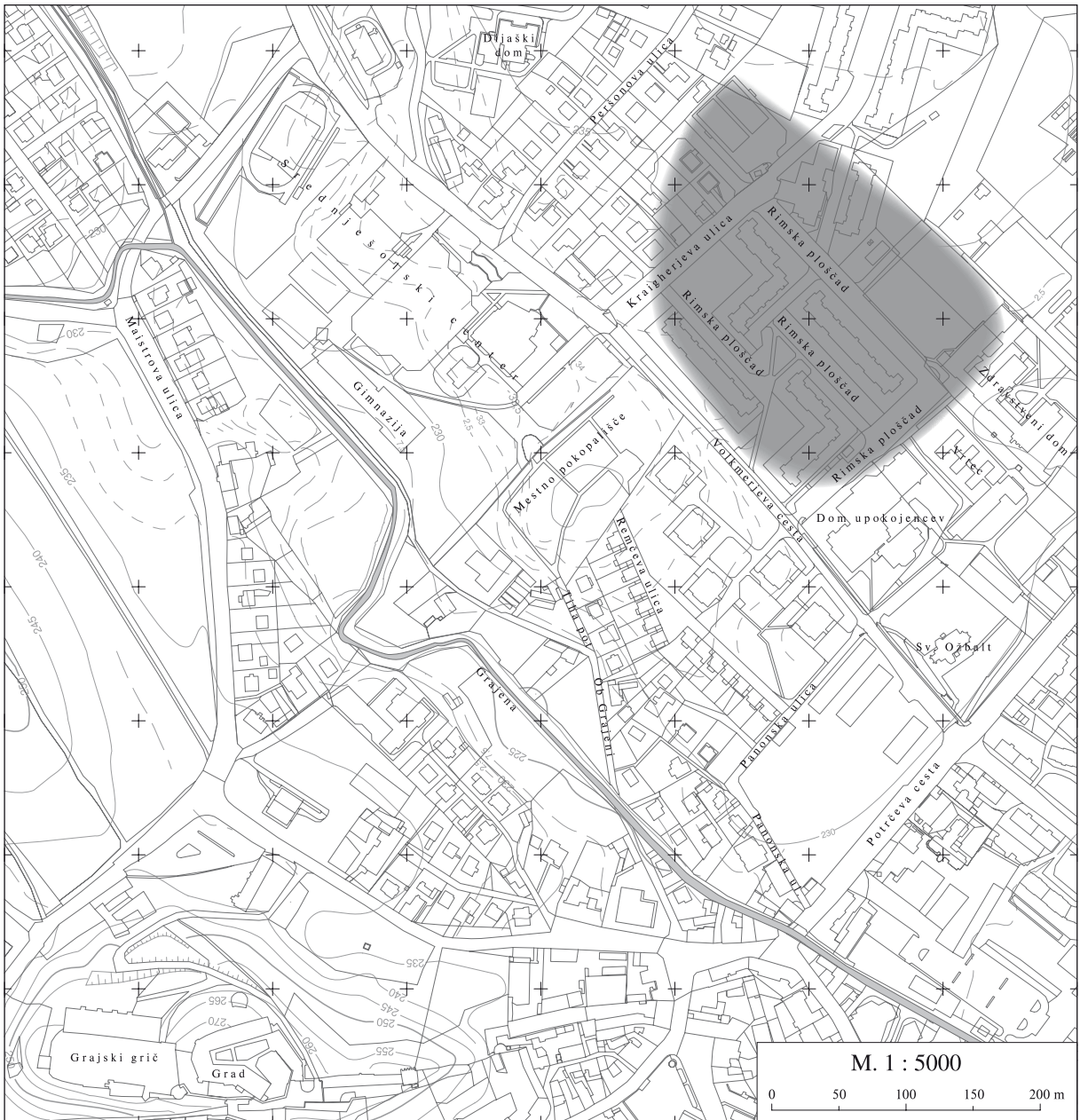
This article presents the Early Iron Age remains found during the construction of a residential quarter south of Rabelčja vas in Ptuj. The remains are those of a settlement spread across a flat ridge delimited by two small streams. The area was heavily built-up during the Roman period, which affected the state of preservation of the prehistoric huts. Their postholes were documented in outlines and could, in two cases, be connected to form the ground plan.

Keywords: Slovenia, Štajerska, lowland settlement, Early Iron Age

Sl. 1: Območje Rabelčje vasi na Ptuju. Puščica označuje mesto železnodobnega naselja. Pogled z jugovzhoda (foto Kosi; arhiv ZVKD, OE Maribor).

Abb. 1: Bereich von Rabelčja vas in Ptuj. Der Pfeil markiert die Lage der eisenzeitlichen Siedlung. Blick von Südosten.

Sl. 2: Rabelčja vas. Območje železnodobnega planega naselja. M. = 1:5000 (osnova: Zemljiški kataster 2006 ©Geodetska uprava RS).

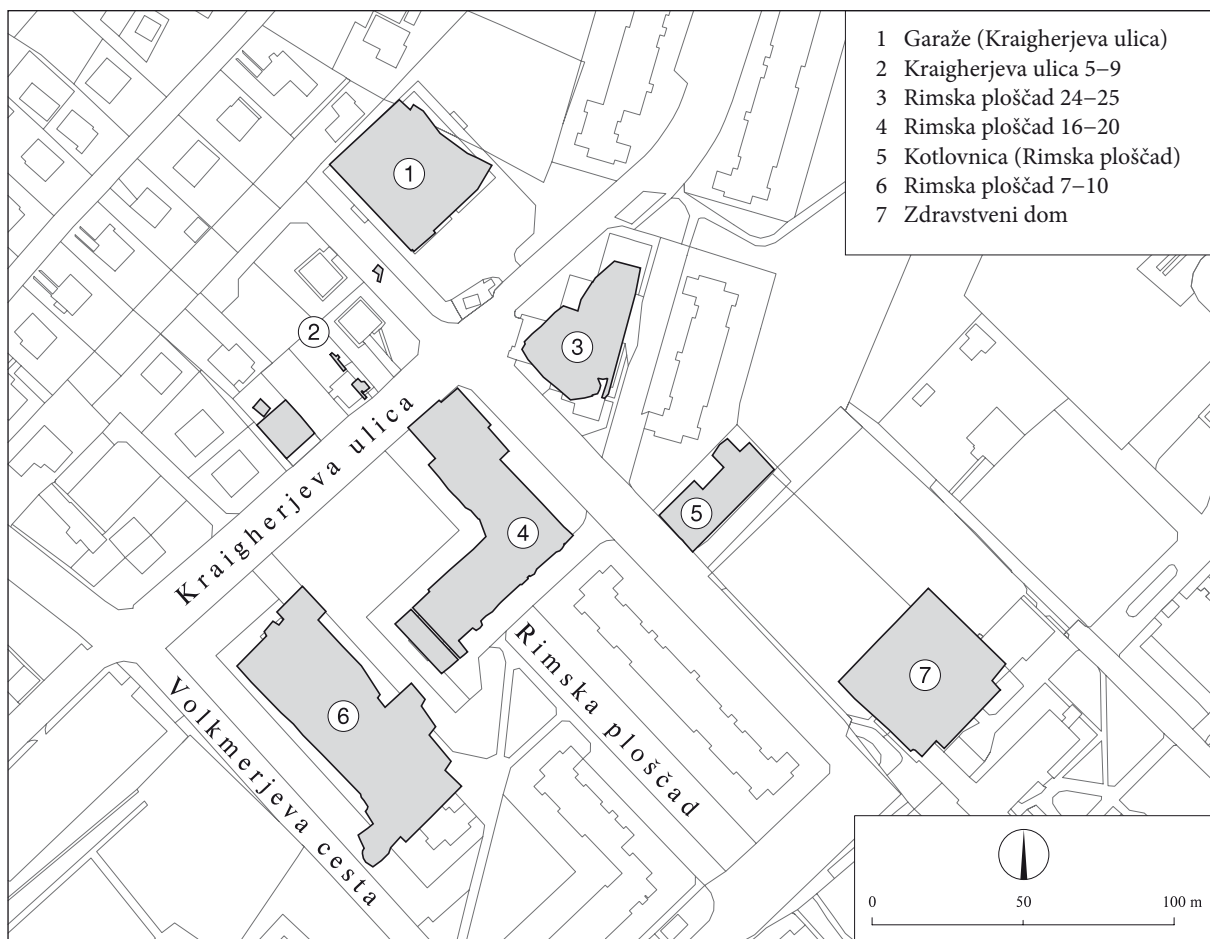
Abb. 2: Rabelčja vas. Bereich der eisenzeitlichen Flachlandsiedlung.

V poročilu predstavljamo ostaline iz starejše železne dobe, ki so bile odkrite ob gradnji novega stanovanjskega naselja, poimenovanega Rimska ploščad, južno od Rabelčje vasi. Po zaključku del so namreč celotno območje vključili v ulični sistem Ptuja (sl. 1). Prazgodovinsko naselje se je širilo po ploskem hrbtu, ki se blago spušča od severa proti jugu in je na vzhodni strani zamejeno z manjšim potokom. Ta priteče izpod Mestnega vrha in se nedaleč stran izliva v Grajeno. Manjši potok je

nekoč oblival tudi vzhodno stran hrbtna, vendar pa je danes situacija spremenjena, saj so vodo speljali pod površje. Areal je bil zelo primeren za poselitev, zato ne čudi, da je bil obljuden tako v prazgodovini kot tudi v rimski dobi (sl. 2).¹

Kot rečeno, so bila zaščitna izkopavanja nujna zaradi gradnje novega stanovanjskega naselja in z

¹ Za topografsko sliko celotnega območja Rabelčje vasi glej Horvat, Dolenc Vičič 2010.

Sl. 3: Rabelčja vas. Izkopna polja. M. = 1:2500 (osnova: Zemljiški kataster 2006 ©Geodetska uprava RS).

Abb. 3: Rabelčja vas. Grabungsfelder. M. = 1:2500.

njim povezane komunalne infrastrukture. Potekala so med letoma 1973 in 1980, vodili pa so jih arheologi iz Pokrajinskega muzeja Ptuj. Na prazgodovinske ostaline so naleteli na dvanajstih izkopavališčih, vendar pa so bile ponekod tako skromne, da jih nismo vključili v obravnavo.² Predstavili bomo sedem območij (sl. 3). Poimenovali smo jih tako, kot sta to storili v svoji publikaciji o arheoloških najdiščih Ptuja Jana Horvat in Andreja Dolenc Vičič.³ Velikost in usmerjenost izkopnih polj so narekovale pozicije novogradenj. Ker je bil prostor

intenzivno poseljen tudi v rimskem času, je bila ohranjenost prazgodovinskih struktur slaba. Na dan so prišli le obris lukenj za stojke, ki pa jih večinoma ni bilo mogoče povezati v zanesljive tlorise hiš. Zelo skromne so bile tudi najdbe. Prevladovala je keramika, kovinski predmeti so bili redki. Najdbe so ležale razpršeno in večinoma ne izvirajo iz intaktnih prazgodovinskih plasti.

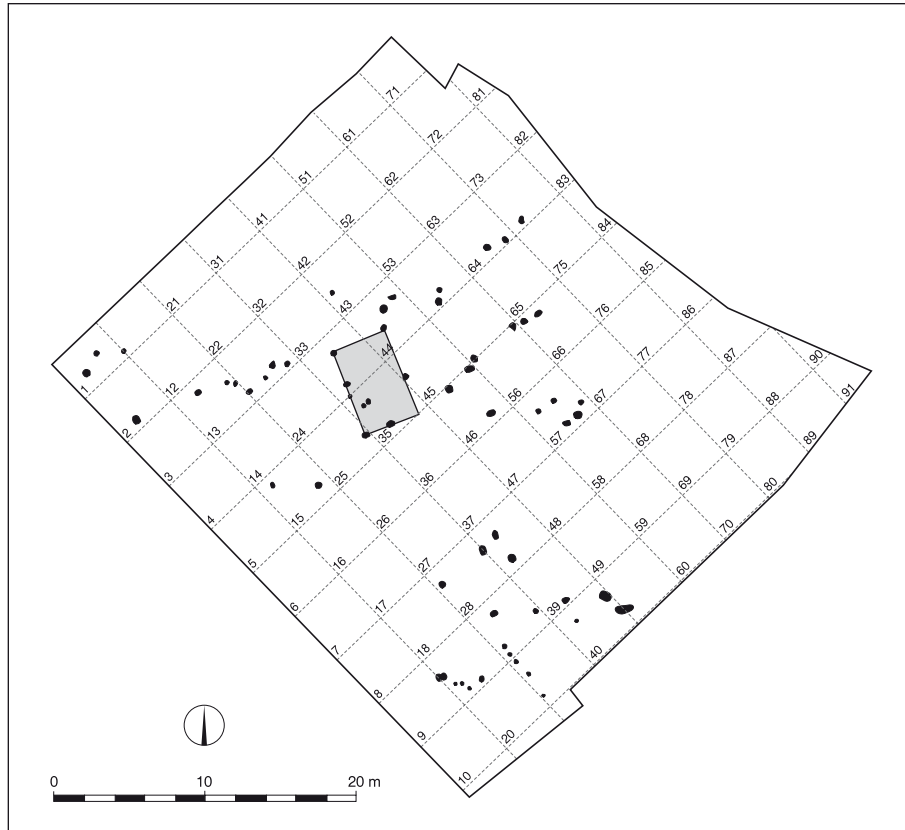
TERENSKI IZVIDI

Prazgodovinske strukture in najdbe predstavljamo po posameznih izkopnih poljih, in sicer od severa proti jugu (sl. 3). Obrise lukenj za stojke smo vrisali v tlorise izkopnih površin, ki so izdelani v merilu 1 : 500 (sl. 4, 5–8).⁴ Podatki o legi predmetov, ki

² Gre za pet izkopavališč, kjer so pod rimskimi objekti registrirali le posamične neznatne črepinje oziroma skromne ostanke prazgodovinskih plasti: a) Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi (glej Horvat, Dolenc Vičič 2010, 45); b) Rimska ploščad 21–23 (glej Horvat, Dolenc Vičič 2010, 47 s); c) Rimska ploščad, parc. št. 511/3 (glej Horvat, Dolenc Vičič 2010, 48 s); d) Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2 (glej Horvat, Dolenc Vičič 2010, 50); e) Rimska ploščad 11–15 (glej Horvat, Dolenc Vičič 2010, 49 s).

³ Horvat, Dolenc Vičič 2010, 39 ss.

⁴ Kvadrati so na risbah (sl. 4, 6–8) zaradi boljše preglednosti oštevilčeni na novo. Označevanje ob izkopu namreč ni potekalo po vnaprej izdelani notni shemi.

Sl. 4: Rabelčja vas, Garaže (Kraigherjeva ulica). Tloris izkopne površine. M. = 1:500.
 Abb. 4: Rabelčja vas, Garaže (Kraigherjeva ulica). Plan der Grabungsfläche. M. = 1:500.

so bili dokumentirani po kvadratih 4 m × 4 m, so navedeni v katalogu. Če podatka ni, pomeni, da pri izkopavanju ni bil zabeležen.

Garaže (Kraigherjeva ulica)

Opis: Območje (sl. 3: št. 1) je bilo raziskano leta 1980.⁵ Najprej so izkopali šestnajst sond, v nadaljevanju pa celotno, za gradnjo predvideno zemljišče. Od prazgodovinskih struktur, ki so jih dodobra uničili rimski objekti, so se ohranile le luknje za stojke. Večina je bila odkrita v osrednjem in južnem delu izkopavališča (sl. 4). Čeprav so nekatere nanizane v ravnih vrstah, pa iz njihovih leg ni mogoče rekonstruirati zanesljivih tlorisov stavb. Izjema je morda hiša na sredini izkopnega polja, čeprav tudi njen tloris ne izpolnjuje vseh

zahtevanih kriterijev. Manjka ji namreč pozicija ene od vogalnih stojk.

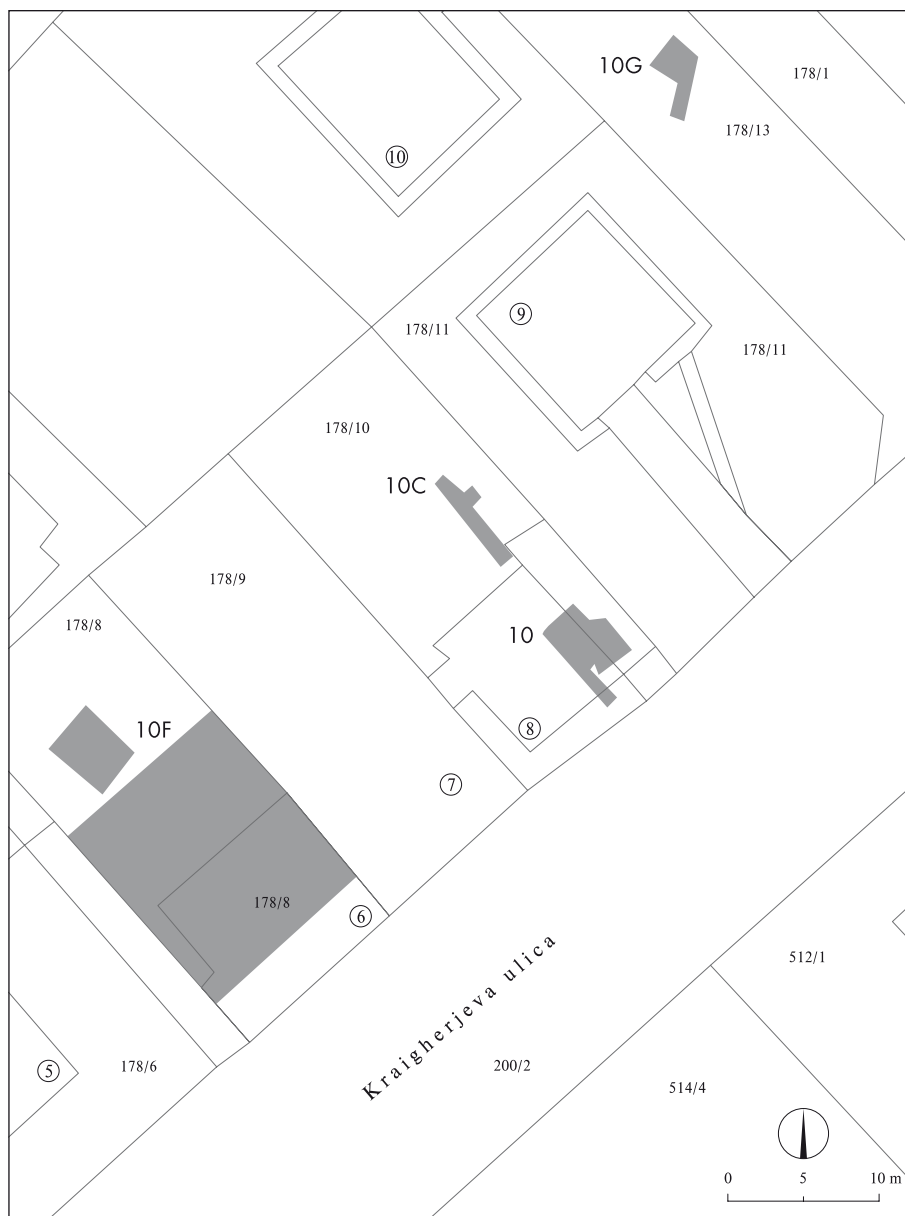
Najdbe: Skromni fragmenti keramike in prežganega stenskega ometa so ležali večinoma v najnižji kulturni plasti tik nad sterilno rumeno ilovico. Večjih koncentracij ni bilo opaziti. Izbor zanimivejših oblik predstavljamo na t. 1: 1–6.

Kraigherjeva ulica 5–9

Opis: Prostor, namenjen za gradnjo novih stanovanjskih hiš (sl. 3: št. 2), je bil raziskan v letih 1973 in 1974.⁶ Prazgodovinske ostaline so odkrili v štirih sondah. Žal je terenska dokumentacija o tem izkopavališču založena, zato raziskanih struktur nismo mogli predstaviti na načrtu. Zadovoljiti se moramo le s pozicijami izkopnih površin (sl. 5)

⁵ Horvat, Dolenc Vičič 2010, 44 s; glej tudi Jevremov 1983, 232 s. Dokumentacija in najdbe s tega izkopavališča so v Pokrajinskem muzeju na Ptujju inventarizirane pod oznako Rabelčja vas, tripleks garaže, par. št. 178 k. o. Ptuj.

⁶ Horvat, Dolenc Vičič 2010, 45 s. Najdbe s tega izkopavališča so v Pokrajinskem muzeju na Ptujju inventarizirane pod oznako Rabelčja vas.

Sl. 5: Rabelčja vas, Kreigherjeva ulica 5–9. Sonde. M. = 1:500.
 Abb. 5: Rabelčja vas, Kreigherjeva ulica 5–9. Schnitte. M. = 1:500.

in kratkimi noticami, ki so bile priobčene v reviji Varstvo spomenikov.

V sondi 10G, ki je bila izkopana na mestu bodoče ulice, so zasledili nekaj obrisov jam za kole ter našli nekaj manjših fragmentov keramike.⁷

V sondi 10C je bila odkrita 30 cm × 35 cm velika in 20 cm globoka jama, zapolnjena z lomljenim kamenjem.⁸

V sondi 10 nedaleč stran so pod rimskim nivojem najprej ugotovili materialne ostanke iz

obdobja kulture žarnih grobišč,⁹ po razširitvi sonde pa še 30 cm globoko jama elipsaste oblike, ki je bila zapolnjena z veliko množino hišnega lepa, keramike, živalskih kosti in žganine.¹⁰

Obrisi jam za kole, keramika in hišni lep so prišli na dan tudi v sondi 10F. Ko so jo razširili še na območje bodoče stanovanjske hiše, tako da je bilo izkopno polje veliko 15 m × 11 m, so tudi tu odkrili obris jam za stojke, hišni lep, keramiko in živalske kosti. Šlo naj bi za ostanke dveh hiš,

⁷ Tomanič Jevremov 1974, 186.

⁸ *Ib.*, 185.

⁹ Šubic 1974, 208.

¹⁰ Tomanič Jevremov 1974, 185.

ki pa ju zaradi omejenega izkopa ni bilo moč do kraja raziskati. Prva je bila približno 5 m široka in 7 m dolga, od druge pa so dokumentirali le osem lukenj s premerom 14–36 cm.¹¹

Najdbe: Med najdbami, ki so prišle na dan na tem območju sta prevladovala prežgan stenski omet in groba lončenina. Boljšega posodja je bilo malo, izbor zanimivejših oblik predstavljamo na t. 1: 7–18.

Rimska ploščad 24–25

Opis: Območje, predvideno za gradnjo trgovine (sl. 3: št. 3), so raziskali leta 1980.¹² Prazgodovinske strukture so se pojavljale po celem izkopnem polju, vendar pa so bile slabo ohranjene, saj je bil prostor poseljen tudi v rimskem obdobju. Med ostalinami velja omeniti predvsem obrise lukenj za stojke, ki so jih največ odkrili na osrednjem delu izkopavališča (sl. 6). Čeprav so bile nanizane

¹¹ Ib., 186; Tomanič Jevremov 1977, 247.

¹² Horvat, Dolenc Vičič 2010, 46 s; glej tudi Jevremov 1983, 234. Dokumentacija in najdbe s tega izkopavališča so v Pokrajinskem muzeju na Ptuju inventarizirane pod oznako: Rabelčja vas, trgovina, par. št. 512 k. o. Ptuj.

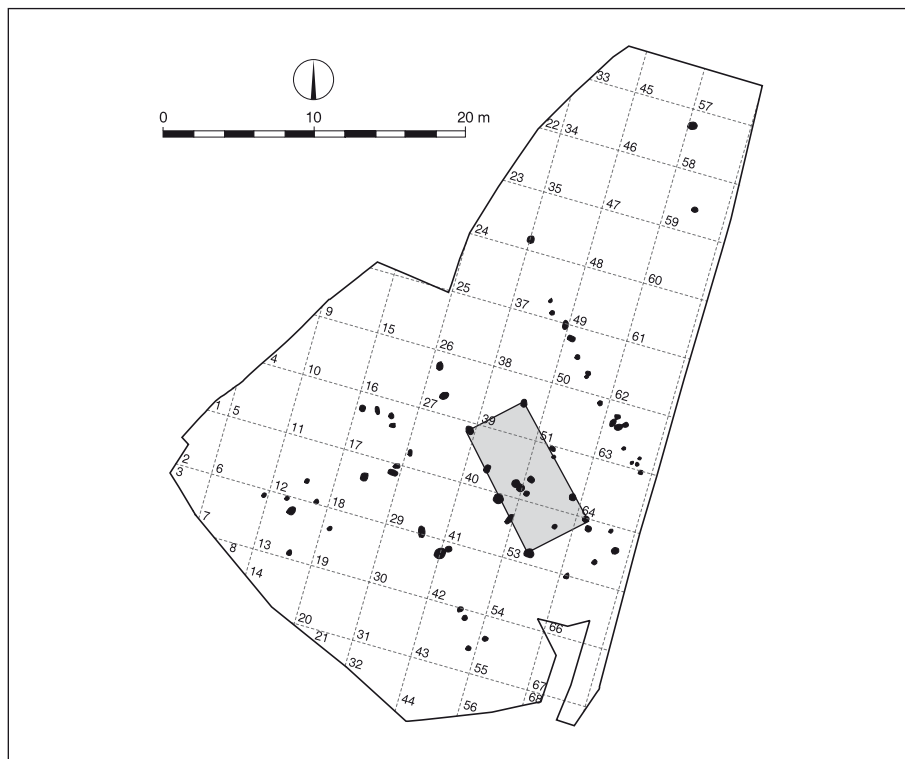
v dokaj pravih linijah, pa iz njihovih leg ni bilo mogoče razbrati zanesljivih tlorisov hiš. Kolikor toliko verodostojna je le rekonstrukcija velike stavbe, ki je imela daljšo stranico zasukano proti severozahodu. Merila je 4 m × 9 m. Kot kaže, je imela škarjasto ostrešje, saj pri izkopavanjih niso zabeležili lukenj slemenskih stojk.

Najdbe: Najdbe (keramika in prežgan glinast omet) so ležale po vsem izkopnem polju. Večjih koncentracij ni bilo opaziti, večinoma pa gre za dele ostenj prostoročno izdelanih loncev in latvic. Profiliranih kosov je bilo razmeroma malo. Izbor zanimivejših oblik predstavljamo na t. 2: 1–12.

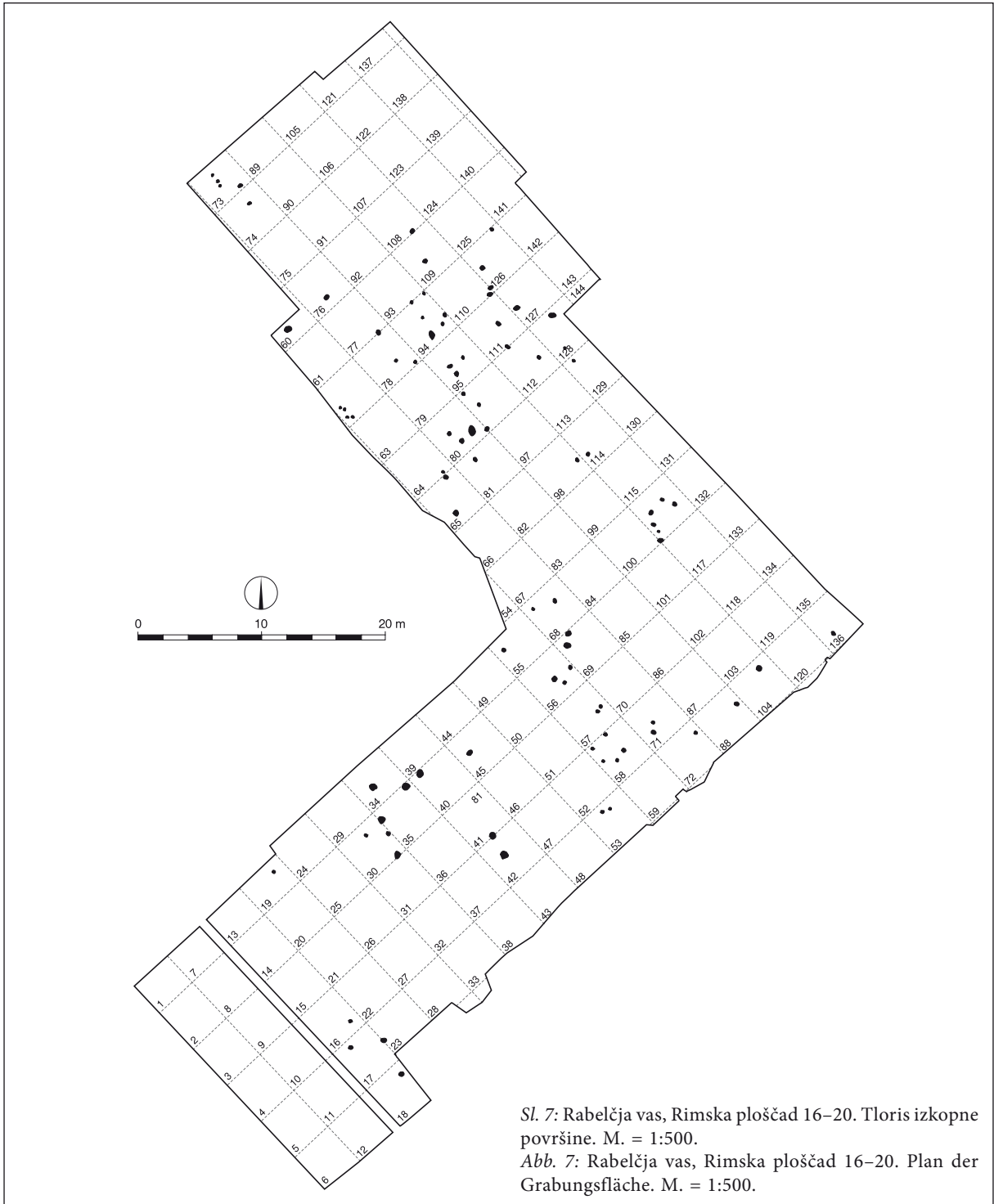
Rimska ploščad 16–20

Opis: Območje, namenjeno gradnji stanovanjskega bloka (sl. 3: št. 4), so raziskali v letih 1976 in 1977.¹³ Ker je bil prostor v rimskem času močno pozidan, so se od prazgodovinskih objektov ohranili le skromni sledovi. Žal iz pozicij lukenj

¹³ Horvat, Dolenc Vičič 2010, 47; glej tudi Jevremov 1978, 59; Jevremov 1979, 295 s. Dokumentacija in najdbe s tega izkopavališča so v Pokrajinskem muzeju na Ptuju inventarizirane pod oznako: Rabelčja vas, blok B–3.

Sl. 6: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25. Tloris izkopne površine. M. = 1:500.
Abb. 6: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25. Plan der Grabungsfläche. M. = 1:500.

za stojke ni bilo moč rekonstruirati zanesljivih tlorisov hiš, njihova razpršenost pa kaže, da je bilo v prazgodovini poseljeno celotno območje (sl. 7).

Najdbe: Keramične najdbe so bile skromne. Ležale so razpršeno, večina jih izvira iz najglobljih plasti, do katerih pa so pogosto segli tudi

rimski vkopi. Gre za običajen hišni inventar, ki ga v izboru predstavljamo na *tabli 3*. Na tem izkopavališču so prišle na dan tudi tri pomembne kovinske najdbe, žal vse brez natančnih podatkov o najdiščnih kontekstih: vozlasta fibula (najdena v kv. 136), čolničasta fibula (iz kv. 26) in triroba puščična ost (iz kv. 107) – (*t. 3: 1–3*).

Kotlovnica (Rimska ploščad)

Opis: Območje je bilo raziskano leta 1976 zaradi gradnje nove kotlovnice (*sl. 3: št. 5*).¹⁴ Pod rimskimi ostalinami niso našli nobenih prazgodovinskih struktur, pač pa je pri izkopu najglobljih plasti prišlo na dan nekaj prazgodovinskih črepinj (*t. 4: 1–3*).

Rimska ploščad 7–10

Opis: Območje, namenjeno gradnji stanovanjskega bloka, je bilo raziskano v letih 1975 in 1976 (*sl. 3: št. 6*).¹⁵ Pod rimskimi ostalinami niso našli nobenih prazgodovinskih struktur z izjemo domnevne jantarne poti, ki naj bi tekla natanko pod rimsko cesto na skrajnem jugovzhodnem koncu izkopavališča.¹⁶ Vendar pa je pregled terenske dokumentacije pokazal, da moramo 0,6 m debel in čez 5 m širok paket rjavega peska in sive ilovice, ki se je vlekel pri dnu sonde, s katero so presekali rimsko cesto, interpretirati kot naravno tvorbo. Najverjetneje gre za del bližnje Grajene oziroma njenih pritokov. Pomenljivo je tudi dejstvo, da ni bilo v plasti nobenih najdb.

Najdbe: Prazgodovinsko gradivo s tega razmeroma velikega izkopavališča je skromno. Pravzaprav lahko omenimo le posamične predmete, na katere so naleteli pri izkopavanju rimskih objektov. Izbor zanimivejših oblik predstavljamo na *tabli 4: 4–13*.

Zdravstveni dom

Opis: Območje je bilo raziskano leta 1975 (*sl. 3: št. 7*).¹⁷ Prazgodovinske naselbinske strukture so bile slabo ohranjene. Pod rimskimi objekti so namreč naleteli le na obrisu lukenj za stojke, ki so bile raztresene po osrednjem in severnem delu izkopavališča (*sl. 8*). Iz njihovih pozicij ni bilo moč izluščiti jasnih tlorisov hiš.

¹⁴ Horvat, Dolenc Vičič 2010, 48. Dokumentacija in najdbe s tega izkopavališča so v Pokrajinskem muzeju na Ptujju inventarizirane pod oznako: Rabelčja vas, kotlovnica.

¹⁵ Horvat, Dolenc Vičič 2010, 49. Dokumentacija in najdbe s tega izkopavališča so v Pokrajinskem muzeju na Ptujju inventarizirane pod oznako: Rabelčja vas, Volkmerjeva, B–2, par. št. 514, k. o. Ptuj.

¹⁶ Jevremov 1978, 59.

¹⁷ Horvat, Dolenc Vičič 2010, 50 s. Dokumentacija in najdbe s tega izkopavališča so v Pokrajinskem muzeju na Ptujju inventarizirane pod oznako: Rabelčja vas, zdravstveni dom Ptuj, par. št. 533/1, 534/4, 511/1,2 k. o. Ptuj.

Najdbe: Najdbe (gre izključno za lončenino) so se pojavljale razpršeno v najnižji plasti (globina 80–100 cm). Nekoliko večjo koncentracijo so za beležili le v kv. 91 na skrajnem severnem koncu izkopavališča, in sicer v bližini večje skupine lukenj za stojke. Izbor zanimivejših oblik predstavljamo na *tabli 5*.

SKLEP

Sodeč po razpršenosti ostalin, ki so prišle na dan ob gradnji stanovanjskih blokov, se je naselje širilo na rahlo nagnjenem območju na levem bregu potoka Grajena. V premeru je merilo okoli 300 metrov (*sl. 2*). Ker je bil prostor močno pozidan tudi v rimskem času, je bila ohranjenost prazgodovinskih objektov slaba. Dokumentirati smo uspeli le posamezne obrisu lukenj za stojke, ki pa se jih razen v dveh primerih ni dalo povezati v zaključene tlorise (*sl. 4 in 6*). Ne glede na to pa lahko rečemo, da so pri postavljanju hiš dosledno uporabljali stojkasti način gradnje.¹⁸ Razpršeno, brez jasnih kontekstov, so se pojavljale tudi najdbe. Ni jih bilo veliko, prevladovala pa je hišna lončenina.

Ostanke naselja je že leta 1990 kronološko opredelila Biba Teržan. Oprla se je na edine tri kovinske najdbe, in sicer vozlasto fibulo – tip 6a po Gabrovcu (*t. 3: 1*), čolničasto fibulo – tip Šmarjeta (*t. 3: 2*) in trirobo puščično ost (*t. 3: 3*), ki dokazujejo, da je tod teklo življenje skozi dobršen del starejše železne dobe.¹⁹ Ugotovitvam Teržanove ni veliko dodati, morda lahko rečemo le še besedo ali dve o lončenini. Najdbe so po številu skromne, vendar pa je vmes nekaj zanimivih kosov. Eden takih je na primer bikonična posoda, najverjetneje vrč, ki je okrašena s snopi vertikalnih žlebičev (*t. 1: 1*). Podobne oblike so znane iz podravskega žarnih grobišč.²⁰ Med boljšo keramiko sodijo fragmenti skled (*t. 1: 8,9; 2: 2; 4: 6*). Gre za posodje, ki je bilo v uporabi v času stopenj Ha C1 in Ha D1.²¹ V isti čas sodi tudi del ostenja z rogatimi aplikami (*t. 3: 9*), saj mu najdemo odlične paralele v grobovih 2. in 3. faze Kleinkleina.²² Omeniti moramo še ostanke velike posode s stožčastim vratom, ki je bila okrašena z žlebiči in rozetami iz vtisnjenih

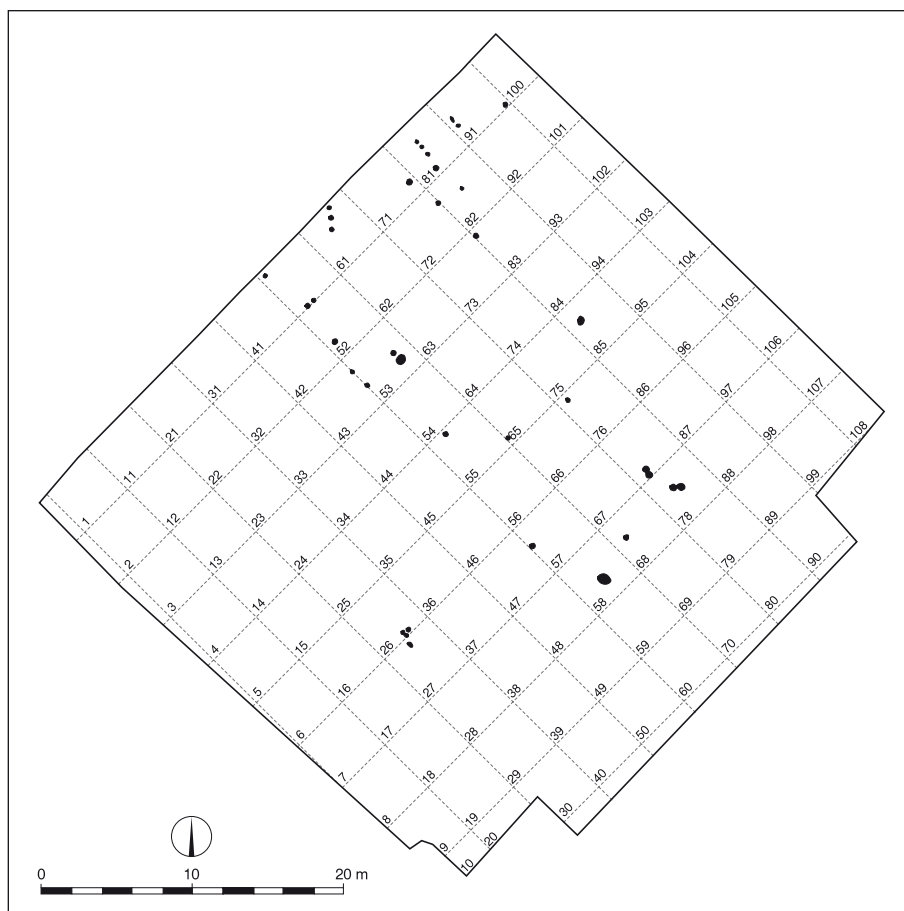
¹⁸ Prim. Dular 2008, 340.

¹⁹ Teržan 1990, 43 s, sl. 7: 1–3; 215, karta 10; 220, karta 16. Za trirobo puščične osti glej Hellmuth 2006, 93 ss.

²⁰ Müller-Karpe 1959, Taf. 108: D, 109: C, 116: 33.

²¹ Tip S 4; prim. Dular 2013, 39 s.

²² Dobiat 1980, Taf. 28: 5, 47: 7.

Sl. 8: Rabelčja vas, Zdravstveni dom. Tloris izkopne površine. M. = 1:500.
 Abb. 8: Rabelčja vas, Zdravstveni dom. Plan der Grabungsfläche. M. = 1:500.

pik (t. 2: 1). Podoben okras srečamo še na nekaj fragmentih (t. 1: 14–15; 2: 6). Tudi ta oblika in ornament sodita med prepoznaven inventar starejše železne dobe.²³ Preostalo keramično gradivo ni tako zanimivo. Prevladujejo latvice in lonci dolgoživih oblik, zato za datiranje niso pomembni. Iz povedanega lahko zaključimo, da je naselje v Rabelčji vasi nastalo najverjetneje v 8. stoletju (Ha C0) in bilo opuščeno na začetku mlajšega halštatskega obdobja (Ha D1).

Na koncu bi si morali ogledati še odnos Rabelčje vasi do drugih sočasnih ptujskih najdišč. Žal je večina neobjavljenih, zato se bomo na kratko zadržali le pri naselju, ki se je širilo na vrhu Grajskega griča. Zanj vemo, da je nastalo v mlajšem žarnogrobiščnem obdobju (Ha B1), nato pa je bilo obljudeno vsaj do začetka starejše železne dobe

(Ha C0/Ha C1).²⁴ Mlajših najdb niso odkrili, zato poselitev Grajskega griča v stopnjah Ha C2 in Ha D1 ni dokazana. Morda zato, ker so s kasnejšimi poselitvenimi posegi uničili vrhnje plasti. Da bi bila tako pomembna točka opuščena še pred iztekom starohalštatskega obdobja in bi se življenje z višine premaknilo v ravnino, je namreč malo verjetno. Ne glede na rečeno, pa je kronološka vzporednost Grajskega griča in Rabelčje vasi vsaj v zgodnjehalštatskem obdobju nesporna. To ne preseneča, saj gre za različni poselitveni strukturi: na eni strani imamo opraviti z višinskim naseljem, ki je imelo dominantno lego in zelo verjetno tudi središčno funkcijo,²⁵ na drugi strani pa se pred nami razgrinjajo ostanki zaselka oziroma manjše vasi, ki ni imela urejenega rastra in obrambe. Gre torej za aglomeraciji, ki sta se že po zunanjem videzu močno razlikovali. Žal zaradi slabe ohranjenosti

²³ Prim. Teržan 1990, t. 11: 6, 19: 8, 42: 1,4; Dobiat 1980, Taf. 50: 1,2; Dular, Tomanič Jevremov 2010, t. 63: 1, 135: 1; Dular 2013, 58 ss.

²⁴ Dular 2013, 73 ss.

²⁵ *Ib.*, 113 ss.

ni moč detajlno analizirati njunih funkcionalnih razmerij in razlik. Morda bo postala poselitvena slika železnodobnega Ptuja jasnejša, ko bodo v celoti objavljena tudi druga najdišča.²⁶

KATALOG²⁷

Tabla 1

1. Frag. ustja, ostenja in dna; izdelani prostoročno; barva: sivo-črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: pasovi topih vrezov; inv. št. P 49.281; najdišče: Rabelčja vas, Garaže (Kraigherjeva ulica); lega: kv. 67.

2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: svetlorjava; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: poševno žlebljenje; inv. št. P 49.288; najdišče: Rabelčja vas, Garaže (Kraigherjeva ulica); lega: kv. 38.

3. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 49.363; najdišče: Rabelčja vas, Garaže (Kraigherjeva ulica); lega: kv. 10.

4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: okrogli vtisi; inv. št. P 49.368; najdišče: Rabelčja vas, Garaže (Kraigherjeva ulica); lega: kv. 10.

5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: okrogli vtisi; inv. št. P 49.330; najdišče: Rabelčja vas, Garaže (Kraigherjeva ulica); lega: kv. 55.

6. Frag. ognjiščnega kozla; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 49.358; najdišče: Rabelčja vas, Garaže (Kraigherjeva ulica); lega: kv. 25.

7. Frag. ustja in ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi; inv. št. P 48.900; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; lega: sonda 10.

8. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: sivo-črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. P 48.904; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; lega: sonda 10.

9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: poševno žlebljenje; inv. št. P 48.009; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; lega: sonda 10.

10. Vretence; izdelano prostoročno; barva: sivo-črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; inv. št. P 48.928; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10.

11. Frag. pokrovice; izdelan prostoročno; barva: rjavo-črna; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.003; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10F.

12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 48.992; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10G.

13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: svetlosiva; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 48.994; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10G.

14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: sivo-črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 48.920; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10.

15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna-siva; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 48.895; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10.

16. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: sivo-rjava; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; inv. št. P 48.972; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10F.

17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi in nalepljena bradavica; inv. št. P 48.986; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10F.

18. Frag. utež; izdelana prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 48.896; najdišče: Rabelčja vas, Kraigherjeva ulica 5–9; sonda 10.

Tabla 2

1. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: nalepljena bradavica, topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 49.227; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 32.

2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: poševno žlebljenje; inv. št. P 49.209; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 10.

3. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; inv. št. P 49.211; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 17.

4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: svetlosiva; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: nalepljen držaj; inv. št. P 49.268; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 14.

5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: črna-siva; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi; inv. št. P 49.215; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 31.

6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 49.159; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 45.

7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.272; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 32.

8. Vretence; izdelano prostoročno; barva: svetlosiva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.164; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 45.

9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: temnosiva; površina: gladka; sestava: drobnnozrnata; okras: topi vrezi in okrogli vtisi; inv. št. P 49.252; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 14.

²⁶ Seznam prazgodovinskih najdišč severnega območja Ptuja objavljata Horvat, Dolenc Vičič 2010, 39 ss.

²⁷ Risbe gradiva je izdelala Nejka Uršič Jesenik.

10. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-rdeča; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. P 49.153; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 57.

11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: rdeče-siva; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: topi vrezi in nalepljena bradavica; inv. št. P 49.155; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 57.

12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. P 49.277; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25; lega: kv. 32.

Tabla 3

1. Bronasta vozlasta fibula; inv. št. P 50891; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 136.

2. Bronasta čolničasta fibula; inv. št. P 50892; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 26.

3. Bronasta triroba puščilna ost; inv. št. P 50893; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 107.

4. Vretence; izdelano prostoročno; barva: svetlosiva; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.141; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20.

5. Frag. vretence; izdelano prostoročno; barva: svetlosiva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.143; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 120.

6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: gladka; sestava: grobozrnata; okras: žlebljenje in fasetiranje; inv. št. P 49.094; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 73.

7. Svitek; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.142; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 136.

8. Svitek; izdelan prostoročno; barva: temnorjava; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.132; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 49.

9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: žlebljenje in nalepljena bradavica; inv. št. P 49.122; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 110.

10. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.114; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 139.

11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: topi vrezi in nalepljena bradavica; inv. št. P 49.131; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 85.

12. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: žigosanje; inv. št. P 49.108; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 75.

13. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: rumeno-rjava; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.115; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 139.

14. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.113; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 123.

15. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.130; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 84.

16. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. P 49.101; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 74.

17. Frag. utež; izdelan prostoročno; barva: rumeno-rjava; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: top vrez; inv. št. P 49.136; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20; lega: kv. 55.

Tabla 4

1. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: svetlosiva; površina: gladka; sestava: grobozrnata; okras: topa vreza in nalepljena bradavica; inv. št. P 49.081; najdišče: Rabelčja vas, Kotlovnica (Rimska ploščad).

2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: sivo-črna; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.083; najdišče: Rabelčja vas, Kotlovnica (Rimska ploščad).

3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: sivo-črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.084; najdišče: Rabelčja vas, Kotlovnica (Rimska ploščad).

4. Svitek; izdelan prostoročno; barva: rjavo-črna; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: žlebljenje; inv. št. P 49.066; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 154.

5. Frag. utež; izdelan prostoročno; barva: rjavo-rdeča; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: vrezi; inv. št. P 49.070; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 37.

6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.072; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 89.

7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: rjava; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.068; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 7.

8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: sivo-črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.078; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 60.

9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. P 49.079; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 60.

10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: črna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; inv. št. P 49.075; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 60.

11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: gladka; sestava: grobozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. P 49.080; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 60.

12. Frag. pekve; izdelan prostoročno; barva: rjavo-rdeča; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.073; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 148.

13. Frag. pekve; izdelan prostoročno; barva: sivo-rjava; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. P 49.069; najdišče: Rabelčja vas, Rimska ploščad 7–10; lega: kv. 197.

Tabla 5

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: rdeče-siva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; op.: poškodovan v ognju; inv. št. P 49.045; najdišče: Rabelčja vas, Zdravstveni dom; lega: kv. 91.

2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: rdeče-rjavo-siva; površina: gladka; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.065; najdišče: Rabelčja vas, Zdravstveni dom; lega: kv. 4.

3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. P 49.047; najdišče: Rabelčja vas, Zdravstveni dom; lega: kv. 91.

4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-sivo-črna; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; inv. št. P 49.046; najdišče: Rabelčja vas, Zdravstveni dom; lega: kv. 91.

5. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: rjavo-siva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.048; najdišče: Rabelčja vas, Zdravstveni dom; lega: kv. 91.

6. Frag. ročaj pekve; izdelan prostoročno; barva: svetlosiva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; inv. št. P 49.059; najdišče: Rabelčja vas, Zdravstveni dom; lega: kv. 91.

7. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: rjavo-rdeče-siva; površina: gladka; sestava: grobozrnata; okras: žlebljenje in nalepljena bradavica; inv. št. P 49.064; najdišče: Rabelčja vas, Zdravstveni dom; lega: kv. 4.

8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: črno-sivo-rjava; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: žlebljenje; inv. št. P 49.058; najdišče: Rabelčja vas, Zdravstveni dom; lega: kv. 91.

DOBIAT, C. 1980, *Das hallstattzeitliche Gräberfeld von Kleinklein und seine Keramik*. – Schild von Steier, Beiheft 1.
 DULAR, J. 2008, Prazgodovinske gradbene tehnike in njihova terminologija (Prehistoric building techniques and their terminology). – *Annales, Series Historia et Sociologia* 18/2, 337 ss.
 DULAR, J. 2013, *Severovzhodna Slovenija v pozni bronasti dobi / Nordostslowenien in der späten Bronzezeit*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 27.
 DULAR, J., M. TOMANIČ JEVREMOV 2010, *Ormož. Utrjeno naselje iz pozne bronaste in starejše železne dobe (Ormož. Befestigte Siedlung aus der späten Bronze- und älteren Eisenzeit)*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 18.
 HELLMUTH, A. 2006, Pfeilspitzen. Untersuchungen zu den sogenannten skythischen Pfeilspitzen aus der befestigten Höhensiedlung von Smolenice-Molpír. – V / In: A. Hellmuth, D. Yalçikli, *Pfeilspitzen. Untersuchungen zu den sogenannten skythischen Pfeilspitzen aus der befestigten Höhensiedlung von Smolenice-Molpír. Eisenzeitliche Pfeilspitzen aus Anatolien*, Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 128.

HORVAT, J., A. DOLENC VIČIČ 2010, *Arheološka najdišča Ptuj. Rabelčja vas / Archaeological sites of Ptuj. Rabelčja vas*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 20.
 JEVREMOV, B. 1978, Ptuj, antični Poetovium. – *Arheološki pregled* 20, 59 ss.
 JEVREMOV, B. 1979, Ptuj. – *Varstvo spomenikov* 22, 292 ss.
 JEVREMOV, B. 1983, Ptuj–Rabelčja vas. – *Varstvo spomenikov* 25, 232 ss.
 MÜLLER-KARPE, H. 1959, *Beiträge zur Chronologie der Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen*. – Römisch-Germanische Forschungen 22.
 TERŽAN, B. 1990, *Starejša železna doba na Slovenskem Štajerskem / The Early Iron Age in Slovenian Styria*. – Katalogi in monografije 25.
 TOMANIČ JEVREMOV, M. 1974, Rabelčja vas. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 184 ss.
 TOMANIČ JEVREMOV, M. 1977, Ptuj, Rabelčja vas. – *Varstvo spomenikov* 21, 247.
 ŠUBIC, Z. 1974, Ptuj. – *Varstvo spomenikov* 17–19/1, 207 s.

Spuren hallstattzeitlicher Besiedlung in Ptuj (Rabelčja vas)

Zusammenfassung

In diesem Bericht stellen wir die Nachlässe aus der älteren Eisenzeit vor, die beim Bau der neuen Wohnsiedlung Rimska ploščad südlich von Rabelčja vas entdeckt wurden. Nach dem Abschluss der Arbeiten wurde hierbei das gesamte Gebiet in das Straßensystem von Ptuj einbezogen (*Abb. 1*). Die vorgeschichtliche Siedlung breitete sich also auf dem Tafelrücken aus, der sanft von Nord nach Süd abfällt und an der östlichen Seite durch einen kleinen Bachlauf eingegrenzt ist. Dieser kommt unter dem Mestni vrh hervor und mündet nicht weit entfernt in den Bach Grajena. Der kleine Bachlauf floss einstmals auch über die östliche Seite des Bergrückens, jedoch ist die Situation heute eine andere, da der Wasserlauf unter die Erde verlegt wurde. Das Areal war für eine Besiedelung sehr geeignet, daher ist es nicht verwunderlich, dass es sowohl in vorgeschichtlicher als auch in der römischen Zeit bevölkert war (*Abb. 2*).¹

Die Rettungsgrabungen verliefen zwischen den Jahren 1973 und 1980, geleitet von Archäologen des Landesmuseums Ptuj. Auf vorgeschichtliche Nachlässe stieß man bei zwölf Ausgrabungsstätten, sie waren jedoch stellenweise so bescheiden, dass wir nicht alle in diese Abhandlung einbezogen. Wir stellen hier sieben Bereiche vor (*Abb. 3*). Wir haben sie so benannt, wie dies Jana Horvat und Andreja Dolenc Vičič in ihrer Veröffentlichung über die archäologischen Fundstellen von Ptuj machten.² Größe und Ausrichtung der Grabungsfelder wurden durch die Positionen der Neubauten vorgegeben.

Nach der Streuung der Nachlässe zu urteilen, hatte die Siedlung einen Durchmesser von rund 300 Metern. Durch die auch in römischer Zeit starke Besiedelung war es um den Erhaltungszustand der vorgeschichtlichen Objekte schlecht bestellt. Es gelang nur einzelne Umrisse von Pfostenlöchern zu dokumentieren, die sich, außer in zwei Fällen, nicht zu in sich geschlossenen Grundrissen verbinden ließen (*Abb. 4* und *6*). Dessen ungeachtet lässt sich aber sagen, dass bei der Errichtung der Häuser durchweg Pfostenbautechnik angewandt wurde.³ Verstreut, ohne klare Kontexte, traten

auch die Funde auf. Bei diesen wenigen überwog Hauskeramik.

Die Reste der Siedlung wurden bereits im Jahre 1990 durch B. Teržan chronologisch bestimmt. Sie stützte sich auf die einzigen drei Metallfunde, und zwar die Knotenfibel – Typ 6a nach Gabrovec (*Taf. 3: 1*), die Kahnfibel – Typ Šmarjeta (*Taf. 3: 2*) und die dreikantige Pfeilspitze (*Taf. 3: 3*), die nachweisen, dass hier durch einen guten Teil der älteren Eisenzeit menschliches Leben anzutreffen war.⁴ Den Feststellungen von Teržan ist nicht viel hinzuzufügen, vielleicht wäre jedoch ein Wort oder zwei über die Tonwaren zu verlieren. Die Funde sind von der Anzahl bescheiden, es finden sich jedoch einige interessante Stücke darunter. Eines davon ist zu Beispiel das bikonische Gefäß, höchstwahrscheinlich ein Krug, verziert mit Bündeln vertikaler Kanneluren (*Taf. 1: 1*). Ähnliche Formen sind aus den Urnenfeldern der Ruše-Gruppe bekannt.⁵ Zu der besseren Keramik zählen die Fragmente von Schüsseln (*Taf. 1: 8,9; 2: 2; 4: 6*). Es handelt sich um Geschirr, das in der Zeit der Stufen Ha C1 – Ha D1 in Gebrauch war.⁶ In die gleiche Zeit gehört auch der Teil der Wandung mit hornartigen Ansätzen (*Taf. 3: 9*), dazu finden wir ausgezeichnete Parallelen in den Gräbern der 2. und 3. Phase in Kleinklein.⁷ Zu erwähnen sind noch die Reste des großen Kegelhalsgefäßes, verziert mit Rillen und Rosetten aus eingedrückten Punkten (*Taf. 2: 1*). Eine ähnliche Verzierung treffen wir noch auf einigen Fragmenten an (*Taf. 1: 14–15; 2: 6*). Auch diese Form und die Ornamente gehören zum erkennbaren Inventar der älteren Eisenzeit.⁸ Das übrige keramische Material ist nicht so interessant. Es überwiegen Einzugschalen und Töpfe langlebiger Formen, daher sind sie für eine Datierung nicht bedeutend. Aus dem Gesagten können wir schließen, dass die Siedlung in Rabelčja vas

¹ Für das topografische Bild des gesamten Gebietes von Rabelčja vas siehe Horvat, Dolenc Vičič 2010.

² *Ib.*, 39 ff.

³ Vergl. Dular 2008, 340.

⁴ Teržan 1990, 43 f, *Abb. 7: 1–3; 215, Karte 10; 220, Karte 16*. Für die dreikantigen Pfeilspitzen siehe Hellmuth 2006, 93 ff.

⁵ Müller-Karpe 1959, *Taf. 108: D, 109: C, 116: 33*.

⁶ Typ S 4; vergl. Dular 2013, 39 f.

⁷ Dobiati 1980, *Taf. 28: 5, 47: 7*.

⁸ Vergl. Teržan 1990, *Taf. 11: 6, 19: 8, 42: 1,4; Dobiati 1980, Taf. 50: 1,2; Dular, Tomanič Jevremov 2010, Taf. 63: 1, 135: 1; Dular 2013, 58 ff.*

vermutlich im 8. Jahrhundert (Ha C0) entstand und zu Beginn der jüngeren Hallstattzeit (Ha D1) verlassen wurde.

Schließlich müssten wir noch die Beziehung von Rabelčja vas zu den anderen zeitgleichen Fundstellen von Ptuj betrachten. Leider ist die Mehrzahl dieser unveröffentlicht, daher wollen wir nur kurz bei der Siedlung verweilen, die sich auf dem Gipfel des Grajski grič ausbreitete. Von ihr wissen wir, dass sie in der jüngeren Urnenfelderzeit (Ha B1) entstand, danach war sie zumindest bis zum Beginn der älteren Eisenzeit (Ha C0/Ha C1) bevölkert.⁹ Jüngere Funde wurden nicht entdeckt, daher ist eine Besiedelung des Grajski grič in den Stufen Ha C2 – Ha D1 nicht nachgewiesen. Vielleicht, weil durch spätere Besiedelungseingriffe die oberen Schichten vernichtet wurden. Dass ein so bedeutender Punkt noch vor dem Ablauf der älteren Hallstattzeit aufgegeben und das Leben sich aus der Höhe in die Ebene verlagert haben sollte, ist nämlich wenig wahrscheinlich. Ungeachtet des Gesagten ist die chronologische Parallelität von Grajski grič in Rabelčja vas zumindest in der Frühhallstattzeit unstrittig. Das überrascht nicht, doch handelt es sich um unterschiedliche Besiedelungsstrukturen: auf der einen Seite haben wir es mit einer Höhengiedlung zu tun, die eine dominante Lage und höchstwahrscheinlich auch

eine Zentralortfunktion hatte,¹⁰ auf der anderen Seite aber liegen vor uns die ausgebreiteten Reste eines Weilers bzw. eines kleinen Dorfes, das weder ein geordnetes Raster noch eine Verteidigung hatte. Es handelt sich also um Agglomerationen, die sich schon vom Äußeren her stark unterscheiden. Leider ist es wegen der schlechten Erhaltungszustände nicht möglich ihre funktionellen Verhältnisse und Unterschiede detailliert zu analysieren. Vielleicht wird das Besiedelungsbild des eisenzeitlichen Ptuj klarer werden, wenn auch die anderen Fundstellen im Ganzen veröffentlicht sind.¹¹

Übersetzung: Wilhelma Henningsen

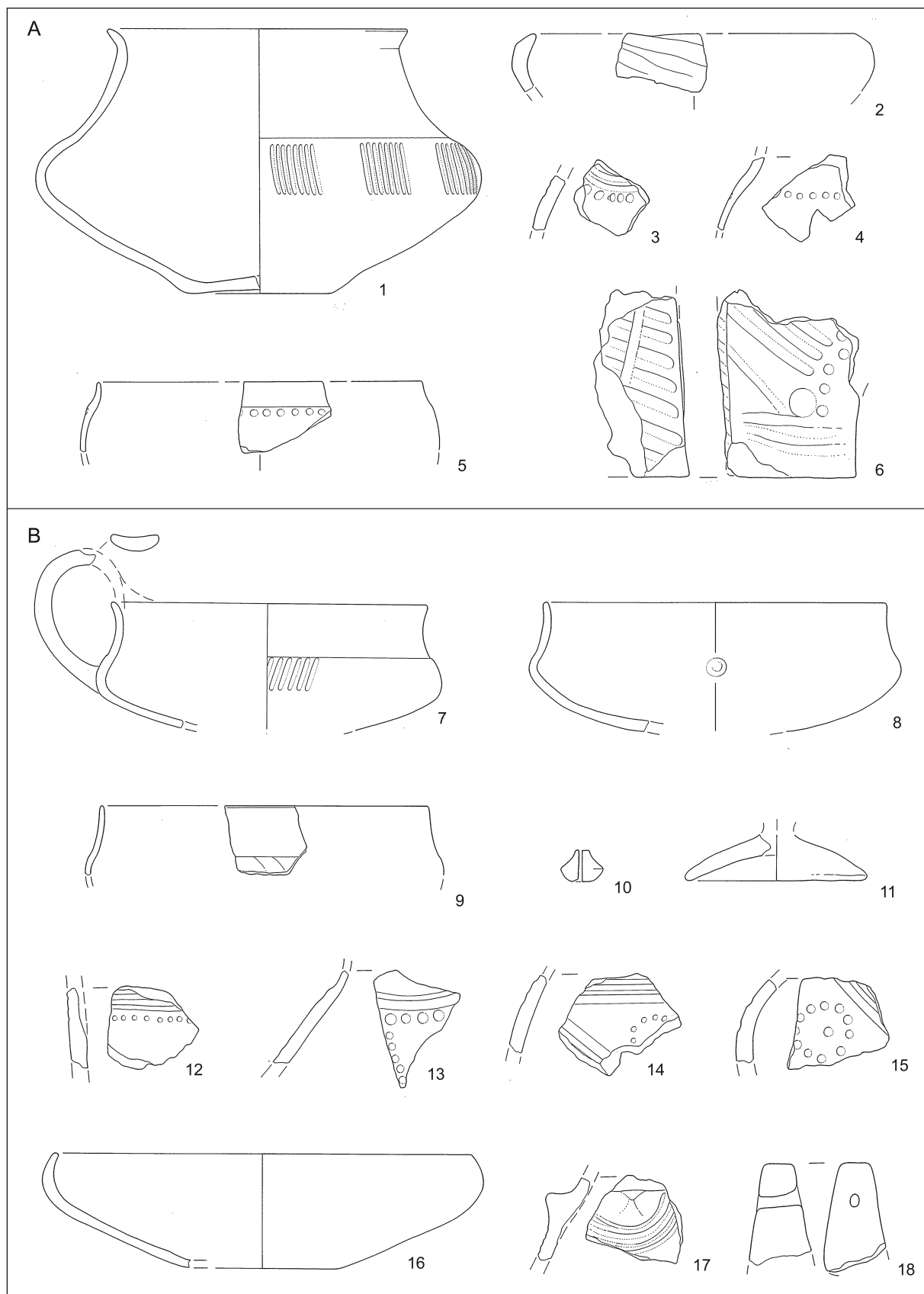
Janez Dular
Inštitut za arheologijo
Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU
Novi trg 2
SI-1000 Ljubljana
janez.dular@zrc-sazu.si

Marjana Tomanič Jevremov
Mariborska cesta 44
SI-2250 Ptuj

⁹ Dular 2013, 73 ff.

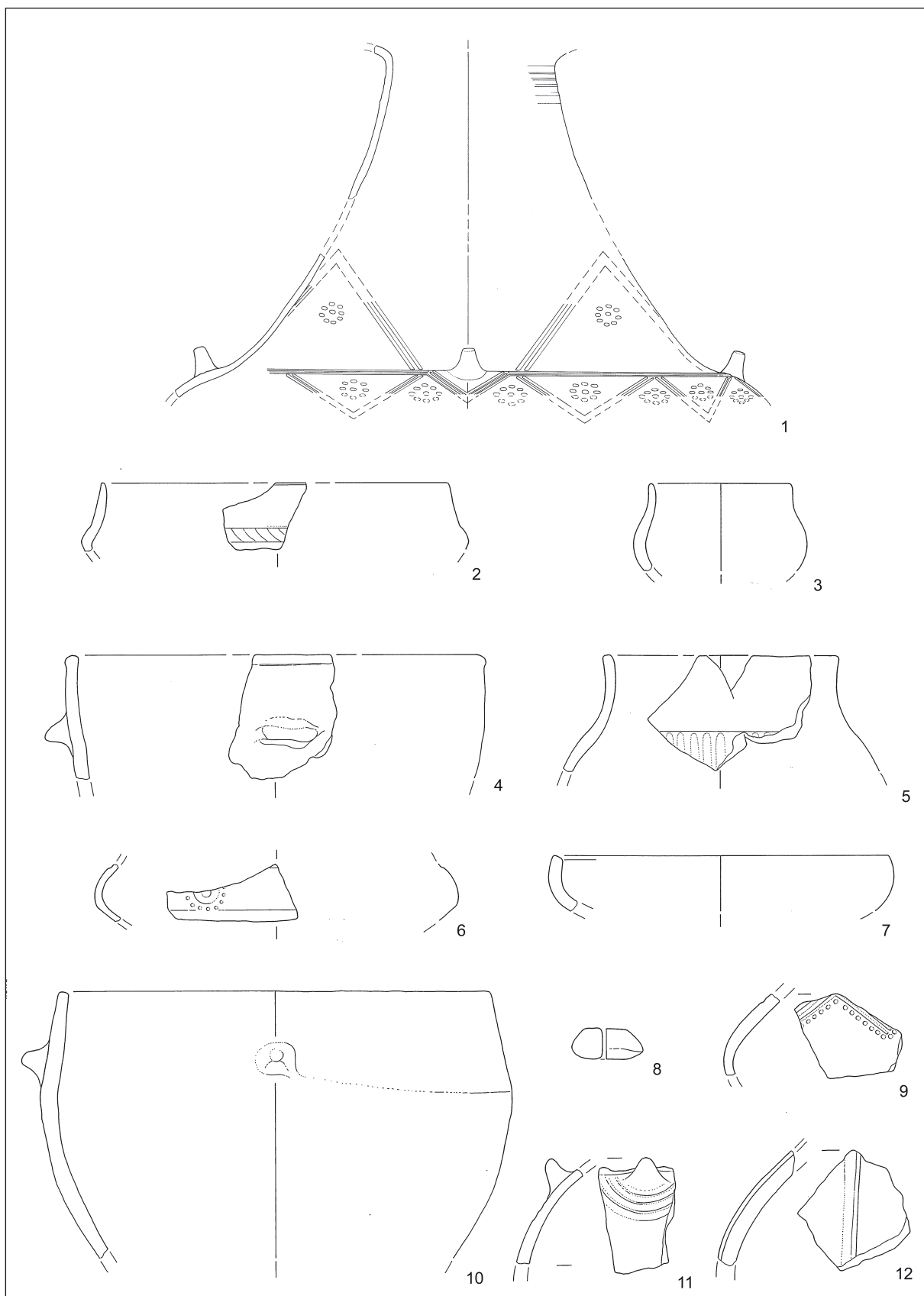
¹⁰ *Ib.*, 113 ff.

¹¹ Verzeichnis vorgeschichtlicher Fundstellen des nördlichen Gebiets von Ptuj, veröffentlicht von Horvat, Dolenc Vičič 2010, 39 ff.

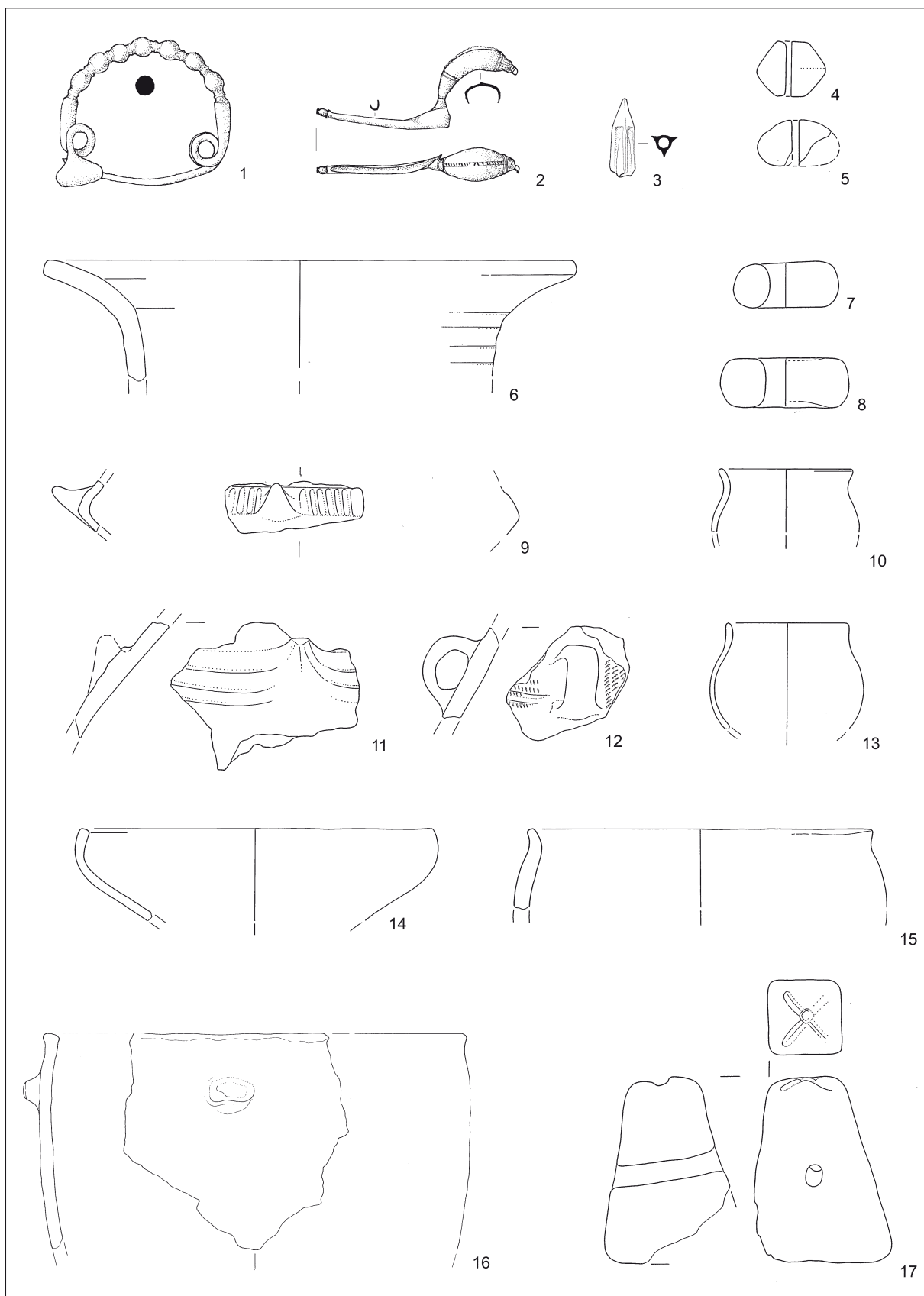
T. 1: Rabelčja vas. A: Garaže (Kreigherjeva ulica); B: Kreigherjeva ulica 5–9. Vse keramika. M. = 1:3.

Taf. 1: Rabelčja vas. A: Garaže (Kreigherjeva ulica); B: Kreigherjeva ulica 5–9. Alles Ton. M. = 1:3.

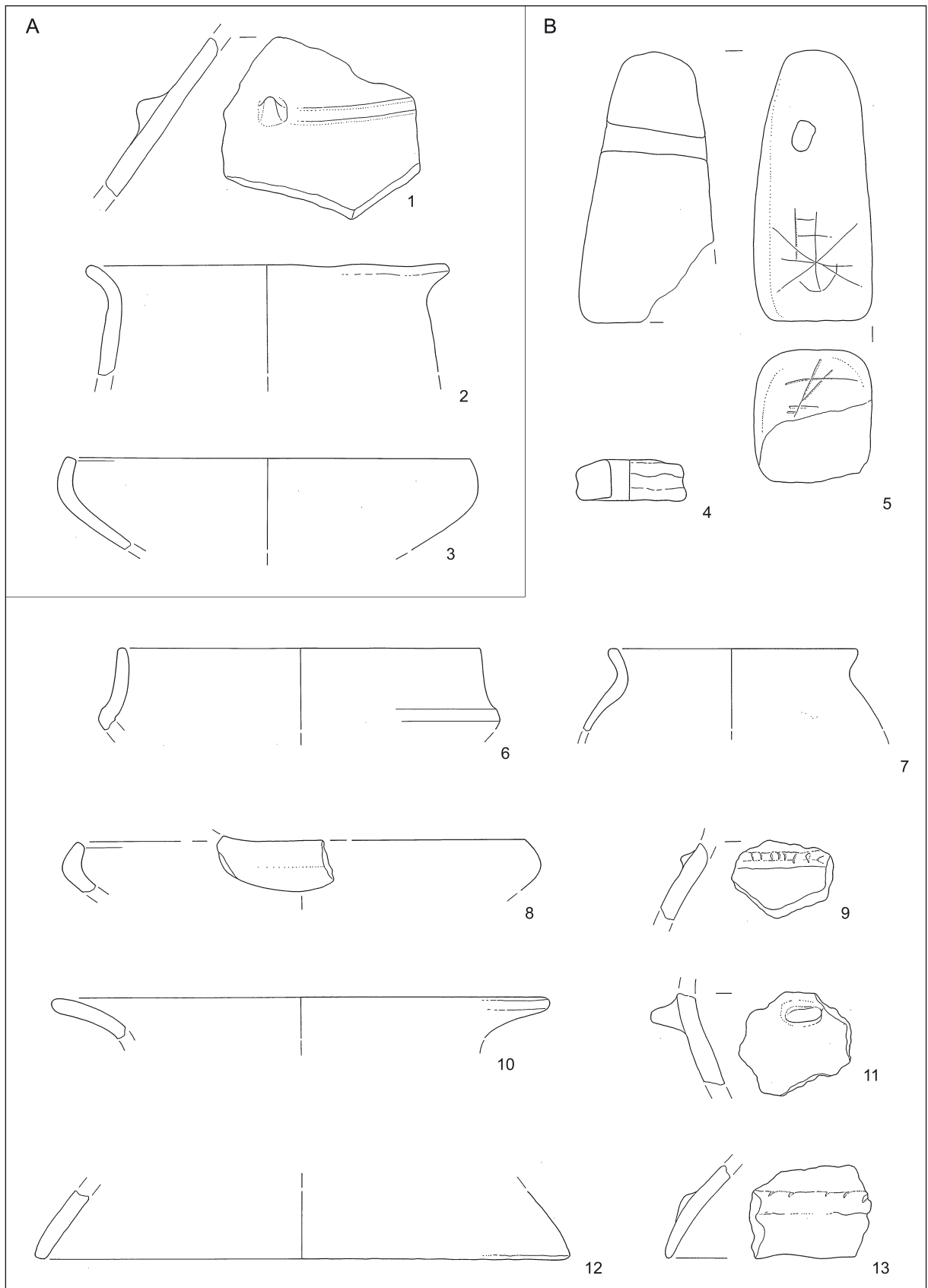
T. 2: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25. Vse keramika. M. 1 = 1:6; 2–12 = 1:3.

Taf. 2: Rabelčja vas, Rimska ploščad 24–25. Alles Ton. M. 1 = 1:6; 2–12 = 1:3.

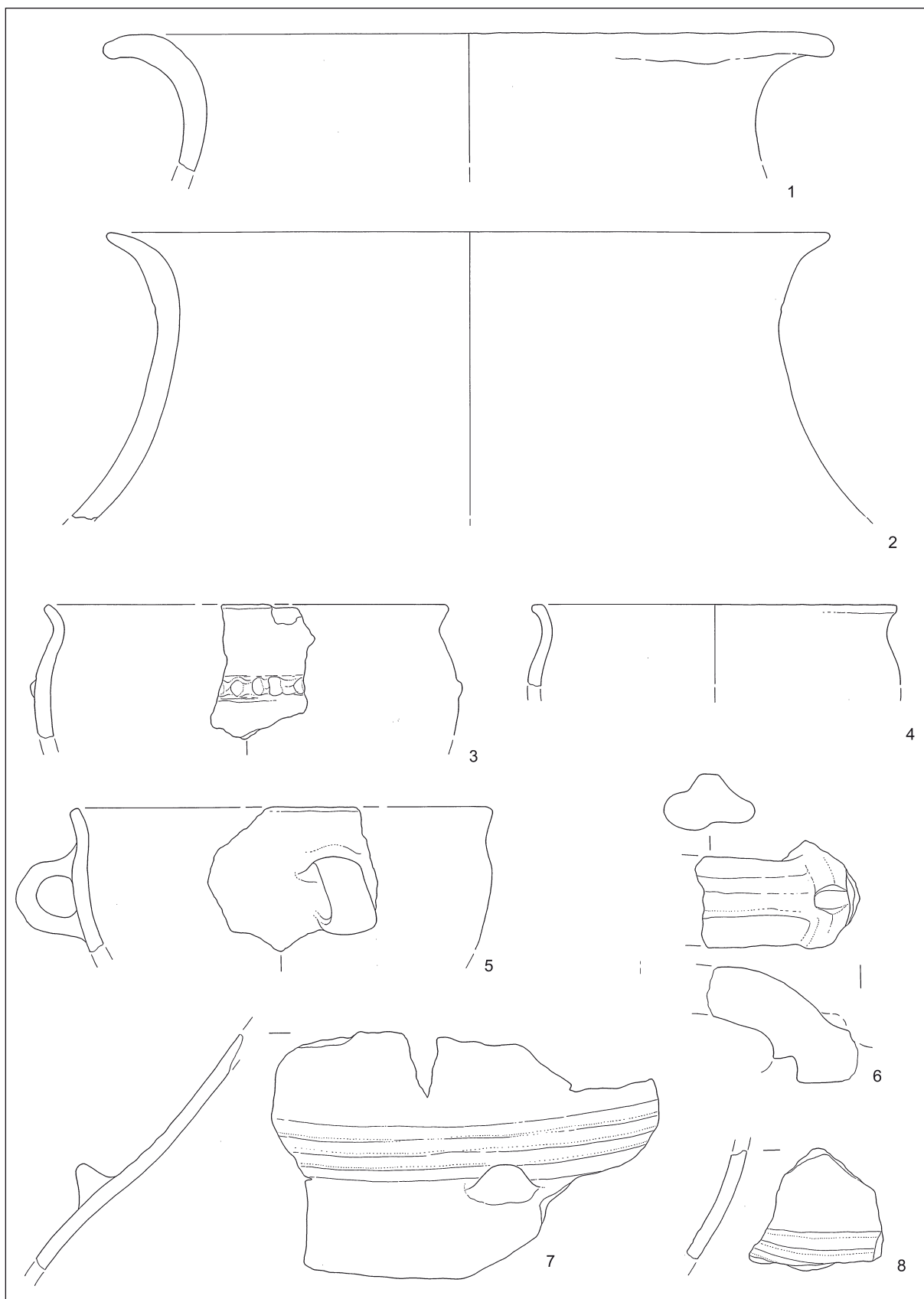
T. 3: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20. 1–3 bron, ostalo keramika. M. 1–3 = 1:2; 4–17 = 1:3.

Taf. 3: Rabelčja vas, Rimska ploščad 16–20. 1–3 Bronze, sonst Ton. M. 1–3 = 1:2; 4–17 = 1:3.

T. 4: Rabelčja vas. A: Kotlovnica (Rimska ploščad); B: Rimska ploščad 7-10. Vse keramika. M. = 1:3.

Taf. 4: Rabelčja vas. A: Kotlovnica (Rimska ploščad); B: Rimska ploščad 7-10. Alles Ton. M. = 1:3.

T. 5: Rabelčja vas, Zdravstveni dom. Vse keramika. M. = 1:3.

Taf. 5: Rabelčja vas, Zdravstveni dom. Alles Ton. M. = 1:3.

